

K.K.T.C

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

TÜRK DİLİ EDEBİYATI BÖLÜMÜ

ESER İSMİ: MATBUAT HATIRALARINDAN

MUHARRİR, ŞAİR, EDİP

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

İSİM: Boran HAVER

SINIF: 4 EDEBİYAT B

NUMARA: 950063

HAZİRAN 1999

LEFKOŞA/KIBRIS

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I.Bölüm
İÇİNDEKİLER	II.Bölüm
1-) Giriş	1
2-) Yazarın Hayatı	2-3
3-) Giyim Kuşam ile ilgili Unsurlar	4
4-) Yiyecek İçecek İle İlgili Unsurlar	5
5-) Eşya İle İlgili Unsurlar	6
6-) Mekan İle İlgili Unsurlar	7
7-) İndeks	8-15
8-) Kaynak Eserler	16

ÖNSÖZ

1 Bölüm

Mezuniyet Çalışması , Yakın Doğu Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyat'ı Bölümü, Yeni Türk Edebiyat'ı dersi.

Kapsamında yapılmıştır.

Tercüman Gazetesi'nin "1001 Temel Eser" Serisinin 141. Kitabı Ahmet Rasim'in Matbuat Hatıralarından Muharrir, Şair, Edip eseri Ofset Tesisleri'nde Aralık 1979 tarihinde basılmıştır.

Genel indeksteki sayfa numaraları eserin 141 Kitabına aittir.

*İstanbul 1980 tarihli
başkasına aittir*

Ahmet Rasim'in matbuat hatıralarından Muharrir Şair , Edip adlı eser maddi kültürler (Vasita, Mekan, eşya,yiyecek-içecek, giyim kuşan) açısından okunup, incelenmiştir.

Mezuniyet çalışması konusu olarak maddi kültürleri ve Ahmet Rasim'in Muharris, Şair,Edip adlı eserini ele alıp, buyönde incelememin nedeni: O dönem de yaşayan insanların hayatları hakkında bilgi sahibi olmak istememden kaynaklanıyor.

Mezuniyet Çalışmasının hazırlanmasından bana her yönden yardım eden ve her zaman yardıma hazır olan değerli hocam sayın Doç Dr. Bülent Yorulmaz'a sonsuz teşekkürler.

GİRİŞ

II. BÖLÜM

" Muharir, Şair, Edip" de değişen dilimizi, edebiyatımızı ve bunların kavgalarını buluruz. Ahmet Mithat Efendi ile Hacı İbrahim Efendi arasındaki dil ve edebiyat münakaşalarına, Darüşşafaka'da sınıf arkadaşlarıyla ikiye ayrılarak iştirak eden Ahmet Rasim, tercüman olan ilk yazısını neşrelidisini, yine Ahmet Mithat ve Muallim Naci ile olan münasebetlerini, matbua'ta ilk intisabını, ilk eserini nasıl neşrettiğini anlatır.

Bu eserde, şairlerin toplantı yerleri, kıraathaneler, mektebler, meyhaneler gibi İstanbul'un çeşitli mekanlarından da sözedilmektedir.

Bu eserin dili, günlük yazı diline göre orjinalini bozmayacak biçimde sadeleştirmiştir. Eserde yer yer yabancı kelimeler ve tamlamalar vardır. Bu eserde Ahmet Rasim, kendine has beyan tarzıyla, mizahi unsurları ile, güzel Türkçe'siyle bir bütündür.

Ahmet RASİM (1865-1932)

Gazeteci, yazar, 45 yılın üzerinde gazetecilik yapan Ahmet Rasim posta görevlisi Bahaettin Efendi ile Nevber Hanım'ın oğludur. Doğumundan bir süre sonra babasının evi bırakıp gitmesi üzerine çocukluğu yokluk ve sıkıntılar içinde geçmiştir. 1883 yılında Darüşafaka'yı başarı ile bitirmiş, ekonomik nedenlerle istemediği halde posta idaresinde çalışmaya başlamıştır. Gazeteciliğe olan tutkusu daha okul sıralarında iken başlamış, sonunda Ceride - i Havadis'te gazeteciliğe ilk adımını atmıştır. İlerici görüşleri ve atak yapısı ile yeni mesleğinde dönemin yöneticilerinin şimşeklerini pek çok kez üzerine çekmiştir, zaman zaman işsiz kalmıştır. Yaşamı boyunca, Tercüman-ı Hakikat, İkdam, Sabah, Resimli Gazete, Hadika, Malumat, Yeni Gün, Tasvir-I, Efkar, İleri, Vakit, Akşam gibi gazetelerde çalışmış, bir çok eser vermiştir. Görüşleri, kişiliği ve üretkenliği ile kısa sürede toplumun ilgisini çeken Ahmet Rasim, 1927 yılında yine işsiz kaldığı bir dönemde, bu durumunun Çankaya'ya iletilmesi üzerine Atatürk'ün yakın ilgisini görmüş, huzuruna kabul edilmiş ve liderin emri ile açık bulunan İstanbul milletvekilliğine seçilmesi sağlanmıştır.

Toplumun ve çevrenin sorunlarını net çizgilerle kıvrak ve çekici bir üslupla karikatürüze eden Ahmet Rasim, çok çalışkan ve yazan gazetecilerden biri olmuştur. İstanbul yaşantısını en ayrıntılarına kadar incelemiş ve tatlı bir yergi ile kaleme almıştır. Yaşadığı dönemdeki her sınıftan halkı, davranışları kendilerine özgü konuşmaları, giyimleri ve argolarıyla başarılı bir biçimde işlenmiş, geniş halk kitlelerine kısa sürede yönelmesini birmiştir. Makaleleri, tarih yazıları, hikaye ve romanları ile edebiyatın hemen her türünü denemiş, ayrıca Türk basın tarihi konusunda da çalışmalar yapmıştır. Türkiyede bir gazetecilik okulunun açılması görüşünü ilk kez ortaya attı. Gazetecilerin sendika kurmalarına ilişkin ilk görüşleride o ileri sürmüştür.

Renkli ve çok yönlü bir kişiliği olan Ahmet Rasim 150 dolayında eser vermiş, ayrıca müzik ile de ilgilenmiş ve besteler yapmıştır.

Kitapları: İki Hatırat, Üç Şahsiyet, İlk Sevgi, Güzelim Eleni, Mektup Arkadaşım, Fuş-i Atik, Gülüp Ağladıklarım, Eşkal-i Zaman, Falaka, Romanya Mektupları, Tarih ve Muharrir, Muharrir Şair Edip, Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi (4 cilt) ve İstibdattan Hakimiyeti Milliye (2 cilt)

GIYİM KUŞAM İLE İLGİLİ UNSURLAR

- 1.) **CÜPPE:** Din adamlarının elbisi üstüne giydikleri uzun yenleri, geniş düğmesiz giysisi.
- 2.) **DON:** Bacaklara geçirilen iç giysisi.
- 3.) **ETEK:** Vücudun belde aşağısına giyilen, değişik biçimlerde, genellikle kadın giysisi ve bu giyisinin alt kenarı.
- 4.) **FANİLA:** Yumuşak yünden yapılmış, hafif ve gevşekce kumaş. Fanila Ceket.
- 5.) **FES:** Eskiden yurdumuzda şapka yerine kullanılan, kırmızı kalın çuhadan yapılmış, tepesinde püskülü olan, silidir biçiminde bir başlık.
- 6.) **HIRKA:** Daha çok soğuktan korunmak için evde giyilen, kumaştan, kiminin içi pamukla beslenmiş, cekey biçiminde giysisi.
- 7.) **KAFTAN:** Eskiden kullanılan çoğu ipekli bir çeşit uzun ve hafif üstlük giysisi.
- 8.) **KAVUK:** Sarık sarılan başlık.
- 9.) **KUNDURA:** Kaba işlenmiş bağısız, konsuz ayakkabı.
- 10.) **KÜLAH:** Eskiden giyilen ucu sivri yada yüksek başlık.
- 11.) **MİNTAN:** Yakası devrik olmayan bir çeşit dış gömleği.
- 12.) **PAPUÇ:** Koncu olmayan ayakkabı.
- 13.) **POTİN:** konşları ayak bileğini az geçen, bağlı, düğmeli yada yandan lastikli ayakkabı.
- 14.) **PÜSKÜL:** Bir ucu bağlı, bir ucu serbest iplik demeti biçimindeki süs.
- 15.) **SARIK:** Kimi başlıkların üzerine sarılan sargı.
- 16.) **ŞAL:** Çoğu Hindistan'da dokunan özel motifli, değerli bir yüm kumaş.
- 17.) **TAKKE.** Başa geçirilen çoğu yarım küre biçiminde ince hafif başlık.
- 18.) **TOKA:** Kemer, kayış gibi şeylerin iki ucunu bir birine bağlamaya yarayan türlü biçiminde tutturmalık.
- 19.) **TUVALET:** Kadınları gece toplantılarında giydiği ağır elbise.

YIYECEK İÇECEK İLE İLGİLİ UNSURLAR

- 1.) **CİĞER KAVURMA:** Ciğerleri küçük parçalara ayırdıktan sonra, tavaya yağ dökerek, ısınan yağ ile ciğerler pişirilir.
- 2.) **HAVYAR:** Balık yumurtasından yapılan pahalı bir yemek çeşidi.
- 3.) **HELVA:** Un, yağ, şeker gibi maddelerden yapılan bir tatlı.
- 4.) **İSTAVRİT:** Eti çok lezzetli olan bir balık türüdür. Yapılan bir çok yamak çeşidi vardır.
- 5.) **MUHALLEBİ:** Süt, nişasta ve şekerden yapılan bir çeşit tatlı.
- 6.) **PİLAKİ:** İçine soğan, sarmısak, maydanoz ve havuç gibi şeyler katılarak zeytin yağı ile pişirilen yemek çeşidi. Fasulye pilakisi ve balık pilakisi.
- 7.) **PIYAZ:** Haşlanmış kuru fasülyenin üzerine ince doğranmış, tuzla ovulmuş soğan ve maydanoz katıldıktan sonra zeytin yağı ve sirke dökülerek yapılan fasulye salatası.

EŞYA İLE İLGİLİ UNSURLAR

- 1.) **ÇARŞAF:** Yatağın üstüne serilen yada yorgana kaplanan bez.
- 2.) **DÜMBELEK:** Ağzına deri gerilmiş köse biçiminde darbukaya benzer bir çeşit çalgı.
- 3.) **KAMÇI:** Bir ucu sıırım bağlı değnek.
- 4.) **PALA:** Namuslu geniş ve eğmel kılıç.
- 5.) **SEMAVER:** Su ısıtmaya ve özellikle çay için su ıstmaya yarayan, kömür yakacak ocağı kendi içinde bulunan, elektrikle de çalışabilen musluklu kab.
- 6.) **ŞAMDAN:** Üzerine mum dikilen destek.
- 7.) **TUTKAL:** Deri ve kıkırdak gibi hayvan maddelerinden çıkarılan, tahta, kağıt ve benzeri şeyleri yapıştırmaya yarayan madde.
- 8.) **USTURA:** Traş için kullanılan, açılır kapanır bıçak.

MEKAN İLE İLGİLİ UNSURLAR

- 1.) **DARÜŞŞAFKA:** 19 y.y. sonlarında, İstanbul'da öksüz ve yetimler için kurulmuş yatılı okul.
- 2.) **DİVANHANE:** Geniş sofa.
- 3.) **MÜRETTİPHANE:** Dizgi evi.
- 4.) **SARAÇHANE:** At takımları araba koşumları meşinden eşya yapılan, satılan yer.
- 5.) **TARAPHANE:** Sevinç, coşkunluk yeri.
- 6.) **TIMARHANE:** Ruhsal bakımdan bozuk olan insanların, tedavi olmak için gittikleri yer.

Badem

Bakla

Balık Tava

Birlik

Buz

Biber

Bira

Birlik

Buz

Buz - Kuru

Çam

Çay

Çiğdem

Çiğdem

Çiğdem

Çiğdem - Kavurma

Çiğdem

İNDEKS

-A-

Araba	158
Ayna	185

-B-

Badem	147
Bakla	147
Balık Tava	149
Baston	70,157
Bez	137
Biber	186
Bira	115
Birahane	112,115
Boğaçça	170
Boyacı dükkanı	14

-C-

Cam	31,155
Ceb	44,107,108
Ceket	65,112,114
Cetvel	32
Ceviz	25
Çiğer Kavrma	148
Cüppe	85

-Ç-

Çanta	3,11,46
Çarşaf	148
Çatal	147
Çay	88,167
Çayhane	71,84,86
Çorap	88,173,186
Çorba	176

-D-

Dağarcık	85
Darüşşafaka	89,111
Davul	20,174
Dershane	31,63,75
Divanhane	20,59
Domuz Eti	78
Don	70
Düğme	65,141
Dükkan	134
Dünbelek	12

-E-

Ekme	16,148
Elbise	38
Elma	149
Et	55
Etek	17

-F-

Fanila	70
Fayton	21,22
Fes	14,89,112
Fiskiye	13
Fıstık	136
Fincan	168

-G-

Gazino	131
Gemi	21,64,166
Gömlek	70
Gözlük	28,89,156

-H-

Halı	15
Han	108,132
Hastahane	125
Havlu	148
Havyar	148
Helva	148
Heykel	136
Hırka	148
Hurma	137

-İ-

İçki	146,150
İdarehane	112
İğne	70
İşkembe Çorbası	148
İskemle	20,89
İstavrit	149
İp	111
İplik	70

-M-

-K-

Kabak	126
Kadeh	171,174
Kaftan	157
Kahve	160,161
Kalem	46,61,63
Kamçı	79
Kap	134
Kapak	29
Kapı	28,56,65,
Karpuz	148
Kasa	58
Kavuk	168,170
Kavun	148
Kebap	137,176
Kese	15,70
Kestane	120
Kılıç	93
Kırbaç	139
Kıyafet	94

Kitap	148,149
Koltuk	89,174
Konyak	87,91
Kumaş	15
Kundura	168
Külâh	12,132
Küp	79
Kürek	54
Kürsü	38,58

-M-

Mahkeme	38,79
Maşa	20,48,72
Matbaa	87
Mektep	78,95,112,
Mendil	148,171
Meyhane	105,115
Minder	58,186
Mintan	112,186
Muhallebi	38,148
Mühür	72
Mürettiphane	73

-N-

Nazarlık	70
----------	----

-P-

Pala	174
Pantolon	62,88,112
Pardesü	89,116
Patlıcan	12,123
Patlıcan Tava	148
Papuç	54
Pencere	38,88,147
Perde	20,21,22
Peynir	148
Pilaki	148
Pilav	156
Piyaz	148
Plasteron Kıravat	157
Portakal	149
Postahane	57,82,131
Potin	70,114,121
Pul	57
Püskül	86,141,157

-S-

Saat	77,126,176
Sandal	203
Saraçhane	126
Sandalya	148
Sarık	67,85,93
Saz	174
Semaver	168
Sigara	148,160,
Simit	148

Su	165,167
Süt	136
Süpürge	22

-Ş-

Şal	137,186
Şamdan	38
Şarab	21
Şapka	12
Şemsiye	62

-T-

Tabak	147
Takke	136
Tarabhane	131
Tavuk	148
Telefon	148
Telgrafhane	71,82,168
Terlik	148
Tımarhane	125
Tren	203,204
Tiyatro	11,20,56
Toka	20
Tuğla	70
Tutkal	38
Tuvalet	148,94,112
Tuz	186
Türbe	71,138
Tütün	37,171

-U-

Ustura

58

-V-

Vapur

31,54,155

Vişne Suyu

176

-Y-

Yatak

59

Yemekhane

12

Yemiş

171

Yumurta

154

-Z-

Zeytin

148

KAYNAK ESERLER

- 1-) Ahmet Rasim Matbuat Hatıralarından MuharrirŞair Edip İstanbul 1980
- 2-) Türkçe Sözlük 6 Basım Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1981
- 3-) Büyük Kültür Ansiklopedisi, 1. Cilt Ankara Başkent Yayınları, 1984
- 4-) Mustafa Nihat Özön, Osmanlıca Türkçe Sözlük, 5. Basım İstanbul, 1995
- 5-) Ferit Devellioğlu, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat, 14. Baskı Ankara, Aydın Kitap Evi yayınları, 1997.